

se ni nove službe do cela privadil in priučil. Ker pa si je denarjev prihranil, ni bil zaradi tega v nobenej zadregi. Vender nekaj drugega je tu pogrešal. Svojih dolžnostij do Boga ni mogel tako izpolnovati kakor poprej. Od začetka mu je bilo to silno hudo in vže je mislil povrniti se k prejšnjemu gospodarju. Bil pa je v taistej službi tudi neki mladenič, na katerega se je takòj iz začetka preveč navezal, vzlasti ker je potreboval še marsikaterega sveta in pouka v strojevodstvu. S tem sta sklenila kmalu tudi ožje prijateljstvo. In vender je bil ta njegov sotovariš njegova nesreča.

Anton je začel tudi sv. mašo opuščati ob nedeljah in s tem je bilo z njegovo vérnostjo pri kraji. Od matere je pač dobival pisma — a ta pisma niso več našla vzprejemnega srca. Anton je zahajal s svojim sodrugom v slabo družbo, ki ga je izpridila.

Neke nedelje večer je popival do drugega jutra. Šel je pa tudi tisti ponedeljek opravljat svojo službo. Ker pa je bil zaspan in vinjen, ponesrečil se je pri stroji — roko si je poškodoval.

Mesec dnij je moral ostati v bólnici. Toda zapustivši bólnico ni mogel več opravljati svoje službe. Roka mu je ostala pohabljena. —

In zopet je bil doma pri svojej materi. Ustopil je v službo k svojemu strijcu. Delal je pač, a ne tako lahko kakor poprej. Kadar je bilo deževno vreme, hudo mu je roka nagajala. Tudi zaslužka ni bilo takega. In zopet so mu živo stopali pred oči materini nauki in ravnal se je odslej stanovitno po njih — toda prejšnjega Antona ni bilo več in materinega velega obraza tudi ne. —

Zato, otroci! v mladosti se ravnajte po naukih svoje matere — pozneje utegne biti prepozno.

B.

Lešniki.

vedel sem, ljubi otročiči moji, da ste v šoli pridni. Prepričan sem torej, da vsi dobro poznate lesko. E, kaj bi je ne? Kolikokrat ste vže tekali po senožetih za metulji, ki so vam uhajali skozi ne ravno visoko grmovje mej košatimi lipami. Čujte: óno nekoliko krivo grmičevje s širokopernim listjem in pa óne ravne šibice vmes, iz katerih so vam povezali cvetno nedeljo butarico, zove se leščevje ali leska. Toda čemu bi vam to razkladal ter vas dolgočasil? Leska je znana celó Zmrzletovemu Matijčku, ki je najzanimkernejši učencec naše vaške šole. Domá je vže večkrat okušal — le níkar mu ne bodite nevoščljivi, saj niso bili lešniki — domá je okušal — kaj meníte, kaj? — Leskovo ólje!

A vam, ki niste hudobni, povem, kako najgotovejše in najhitrejše lahko najdete lešnikov. Pogosto sem namreč vže srečal nekatere izmej vas, ko ste zvedavo ogledovali leščevje in se čudili, kako da vender leska nikoli ne obrodi. Ej, lešniki so pač na vejah, ali iskati jih ne znate, prijateljčki moji ljubi! Tega ne umeje vsak. Jaz pa sem z očetom samim nabiral lešnike in jih mnogo nabral, polne žepe, pa še v klobuku sem jih nosil domóv . . . Iz lastne izkušnje vas bodem torej učil, kako vam je lešnikov nabirati, le verujte mi.

Toda zastoj vas ne naučim te umetelnosti. Poslušati me morate najprej, kako sem prvič stikal za lešniki s sosedomiv Mihcem.

Takrat še nisem poznal leščevja. A Mihec, ki je bil za dobro glavo višji od mene, imel je seštete vse lešnike po starih, krivih leskah . . . Dobro še pomnim: v sredo mej tednom je bil sv. Jarnej, v nedeljo popoldne sva se pa midva napolila v senožeti po lešnike. Dospela sva do prvega leskovega grmovja. Mihec pripogne precelj visoko vejo ter utrga nekaj lešnikov.

„Janko, poglej!“ reče mi kazaje siv, rjavo-rdeče nadahnjen lešnik, „taki-le so najboljši, sajevci se jim pravi. Vidiš, luščina, ki ga obdaja, pade skoraj sama proč.“ Rekši, z lahka odlušči listnati ovój ter vtakne lešnik v žep.

Jaz sem bil takrat še zeló majhen — na mizo nisem videl drugače, kakor tedaj, kadar sem se vzel na prste in se oprijel z roko miznega roba. Zamán sem torej stezal roke po visokih vejah: vedno so bile par pedij previsoko. Če sem poskočil, tudi nisem nič dosegel; k večjemu, da sem omuznil kaj perja. Pri tleh pa tudi nisem zapazil nobenega lešnika, da-si sem tako bistro gledal v grmovje, da so me kar oči bolele. Kako pa bi bil tudi kaj našel? Mihec je velel, naj hodim za njim; pred menoj pa je on vse sam potrgal. . . . Nè, čisto vseh nè, nekatere je vse jedno izgrešil. Vže žalosten, da nič ne dobodem, otipal sem vender dva, in kar je še več vredno, skupaj sta rastla.

„Dva najedenkrat!“ vzkliknil sem veselo ter ju pomolil Mihcu, da bi se prepričal.

„Kaj pomaga, ko sta oba piškava! Vidiš tiste črne lise in luknjico? Črviva sta. Dvojčki in trojčki (tako se imenujejo lešniki, kjer sta vzrasla dva ali trije na skupnem peclji) so kaj radi skaženi. Vrzi ju v travo, prav za nič nista.“

Takó mi je govoril izvedeni Mihec in me tudi takój preveril o svojej trditvi. Poiskal je dva kamena ter raztolkel moja lešnika. Res je bil pod lupino samó črn prah, a jedra nikjer . . . Zopet sem se otožen vrnil k grmovju . . .

Ni vredno, da bi vam pripovedoval, kako se mi je dalje godilo. Samó sedem dobrih lešnikov sem našel, čeprav sem stopical dve dobri uri za Mihcem, ki si je polnil žepe, da je bilo veselje. Naposled sem še jokal, ko sem spoznal razloček mej svojo in Mihčevo srečo. Kaj nè, otroci! žalosten nabiralec sem bil? . . .

Dovolj dolgo sem vas mučil s svojo neveselo dogodbo. Zato zvedite brž, kako treba vspešno iskati lešnikov.

„Janko, sèmkaj stopi! Spodnje vejice privzdigni, lešniki rasto na dolnej strani. Vidiš: jeden, dva, tam zopet jeden, pa tukaj.“ — Tak je bil očetov nauk v nedeljo posej.

Urno sem priskočil in hlastno potrgal lešnike. Pri drugej veji sem vže sam vedel, kaj mi je storiti. Hitel sem naprej, da sem celó očeta prehitel. Toda hitrost ni nikjer dobra. Preveč površno sem delal, in očetova bira za menoj ni bila slabjša, kakor moja.

Kadar bodete torej iskali lešnikov, le natančno preobračajte veje in nikar ne tekajte prehitro naprej.

Ali kaj potem, ko so nizke veje vse obrane? Obračaj, privzdiguje, pripogibaj, počni, kar hočeš, lešnika ne dobiš, če ga ni. Prijateljčki, ki ne morete do visokih vej, zdaj le poslušajte, da ne preslišite glavne skrivnosti. Vzemite s seboj palico, ki je na konci malo zakrivljena, ter z njo pripognite tudi visoko vejo. Potem jo držite z jedno roko, z drugo pa trgajte lešnike. Samó preveč ne smete veje kriviti, da se ne zlómi. Škoda bi je bilo, in drugo leto bi na njej več ne trgali lešnikov.

Tudi tega sem se naučil od očeta in vam povem, ker vam privoščim mnogo lešnikov. Prav nič vam ne bodem zavidal, če prav jih pobereite do čistega, da jih sam ne dobdem nič, da-si jih zeló čislam. Kadar bodo zreli, svetujem vam: kar po njih!

Kadar bodo zreli, dejal sem. Prej pa nikakor nê! Kakor je namreč nezrelo sadje škodljivo, tako tudi lešniki niso užitni, dokler ne dozore. Jederce je še jako majhno, nič večje kakor proseno ali k večjemu pšenično zrno. Okrog in okrog njega pa je mehka, bela tvárina — „sneg,“ iz katere se polagoma naredi trdo jedro. Konec meseca velikega srpana, po svetem Jarneji, pa so jedra trda, pokrita z rjavo kožico in tako velika, da se dotikajo lupinine stene. Takrat so sladka, kakeršna imate vi radi, in trgati sme lešnike vsakdo.

Kogar bi mikali nezreli lešniki, pomisli naj na bajko, katero so meni domá pripovedovali, in prav lahko bode pričakal dne sv. Jarneja, ko dozore.

Do svojega godú (24. vel. srpana) hodi bajê sv. Jarnej po senožetih in čuva leske. Gorjê ónemu, katerega bi zasačil trgajočega nezrele lešnike. Nikdar bi se ne povrnil domóv. Na praznik Marijnega vnebovzetja pa je neki, na vsakem drevesu kača, ki piči vsakega, ki bi nanje plezal. Se ve da, takrat so lešniki skoraj vže zreli in se tako ljubko smejió mimohodečim otrokom, da jih težko pusté na vejah. Ali bolje se je premagati in počakati deset dnij, saj takrát ni nobene nevarnosti več — lešniki so prosti.

Pri nas štejejo lešnike po kôpah. Tri položé namreč jeden tik drugega, a nánjê denejo še četrti lešnik — to je kôpa lešnikov. Posebno okusni so po zimi, toda treba jih je posušiti kakor orehe, da ne izplesnijo. Kdor jih bode mnogo nabral, priporoči naj se o božiči materi, da mu speče poseben hlebček, potresen z lešniki. Takó mu pojde v slast, da bi ga ne dal pokusiti niti meni, čeprav sem mu to nasvetoval. Nù, pa saj ne bodem nikógar nadlegoval, ker sem se vže sam večkrat gostil s tako slaščico.

Kmalu bodo tudi letos lešniki zreli in izvestno jih bodete mnogo potrgali. Želim vam dobre sreče in tako polnih lesk, da se bodo kar šibile. Samó nekaj vam naročam: domóv gredé hodite počasi! Vsi veseli bodete komaj čakali, da bi pokazali materi, koliko ste jih nabrali. Ta bode stekel, óni za njim, a tretji bode padel in lešnike stresel . . . Torej le počasi!

J. Štrukelj.

Kaj narava pripoveduje otrokom.

(Po Wiedemann-u posl. Anton Brezovnik.)

G r u d a.

(Dalje.)

Uako sva prišla, otrok moj ljubi, v najinem pogovóru do poljedelstva, kateremu temelj je prstena gruda. Jaz namreč dajem delo milijonom ljudem! Kakor daleč sega suha zemlja, giblje se brezštevila rok, da obdelujejo nas ter dobivajo iz našega krila, kakor iz rok predobrotljivega nebeškega očeta, blažoslov nebeški.